

→ **Tomaž Pandur uoči premijere Medeje na Dubrovačkim ljetnim igrama**

U kazalištu su spektakl ideje, a ne veličina scene

DVIJE MEDEJE

Alma Prica moj je prvi izbor

Alma Prica apsolutno je moj prvi izbor. Upoznao sam Almu radeći na "Ratu i miru" - otkrio sam tu čarobnu glumicu raskošnog talenta. Moram priznati da je svaka proba s njom nevjerojatno iskustvo i kazališna svečanost. Kada imaš glumicu koja se toliko daje i koja stvara ne samo na predstavama nego i na svakoj probi, to je čini velikom

glumicom. U Španjolskoj moja je Medeja bila Blanca Portillo, velika glumica i Almodovarova muza. Međutim, te dvije "Medeje" nastale su u razdoblju od četiri, pet godina i jedna s drugom nemaju toliko veze. Jedna je posljedica stanja duha na Iberском poluotoku, a druga je stvorena i rođena ovdje na Balkanskom poluotoku, kaže Pandur.

ISTINA NEKE SE LAŽI MOGU ODRŽATI STOLJEĆIMA, MI TRAGAMO ZA LAŽIMA KOJE SU KORINĆANI NARUČILI KADA JE EURIPID PISAO MEDEJU

Nekad sam u Dubrovniku, na Lovrijencu, gledao Hamleta i odrastao kao umjetnik

Denis Derk
denis.derk@vecernji.net

Slavni slovenski redatelj Tomaž Pandur prvi put režira na Dubrovačkim ljetnim igrama, i to Euripidovu "Medeju" na kulturnoj hrvatskoj kazališnoj utvrdi Lovrijencu, koja je do sada uglavnom bila poznata kao Hamletov dom. Glumci ga opisuju kao rijetko karizmatičnog redatelja kod kojeg disciplina nikada ne dolazi u pitanje, a dubrovačka se premijera 3. kolovoza očekuje s posebnim nabojem. A nakon režije "Rata i mira" u zagrebačkom HNK, dubrovačka "Medeja", koja će već na jesen igrati u Zagrebu (a prije toga gostovati na uglednom ljubljanskom ljetnom festivalu), druga je predstava s kojom se u vrlo kratko vrijeme slovenski umjetnik svjetskog glasa predstavlja hrvatskim ljubiteljima kazališta.

Koliko je Lovrjenac utjecao na vašu redateljsku koncepciju?

Lovrjenac je magičan sceniski prostor. Inspirirao me godinama. Dolazeći ovamo i gledajući predstave na Dubrovačkim ljetnim igrama, i ja sam odrastao kao umjetnik. Kada smo tražili idea-

lan prostor za "Medeju", nije bilo dvojbe da je to upravo ova tvrđava, Lovrjenac s utrobom i labirintima koji su nama fantastično poslužili za priču o Mediji koja se neprestano gubi u labirintima muške i ženske volje. **Predstava nakon Lovrjenca ide u Ljubljanu i Zagreb u druge prostore. Hoće li predstava ostati ista?** To je još uvijek ista predstava. Scenografski je koncipirana tako da u svakom prostoru živi potpuno samostalno. To i jest inovacija. Sa scenografom Svenom Jonkeom odlučili smo se za više instalacijski pristup, a manje konvencionalno kazališni pa s nama putuje samo jedan segment koji je tek isječak Medejina mora ili njena mikrokozmosa.

Temeljni mit civilizacije

Od vaših režija ljudi često očekuju spektakl i totalni teatar. Omogućava li lovrijenačka skućena pozornica spektakl?

Ja sam uvijek tvrdio da je u kazalištu najspektakularnija ideja, a ne veličina scene. "Medeja" je temeljni mit naše civilizacije. Potraga za Zlatnim runom još je nerazjašnjeno povijesno i literarno pitanje. Još uvijek

se jako puno nagada što se dogodilo s Argonautima, što za Zlatnim runom. Taj veo misterioznosti oko same priče daje osjećaj veličine. No, u kazalištu se uvijek radi o svakodnevnim problemima, pa i u "Medeji". To je intimna drama između Jazona i Medeje koja se, naravno, reflektira u širem smislu, a koju mi pokušavamo reinterpetirati i prenijeti u ovo vrijeme danas na Lovrjenac. **Lik Medeje izrazito je negativan. Ali, svaki lik ima i neku pozitivnu stranu?**

Mislim da su spekulacije koje su komparatisti iznijeli jako zanimljive. One daju drugi pogled na cijelu priču, a govore da se ne radi samo o ženi koja je zbog osvete ubila svoje sinove, nego da su Korinćani sami istjerali i ubili Medejine sinove jer su bili sinovi jedne barbare, žene koja nije pripadala tom malom Korintu kao simbolu malog, zatvorenog grada. Čak se spominje da su građani Korinta od Euripida naručili predstavu u kojoj bi Medeja bila prikazana negativno. Neke nas laži mogu zavoditi stoljećima, pa je dandanas Medeja sinonim za ono što je Euripid napisao o njoj. Koliko ima

istine u tome? Pa time se i bavi naša predstava.

Kazalište i postoji zato da postavlja pitanja?

Tako je, i zato je Medeja tema koja uzbuđuje.

A Euripid se ionako ne može buniti?

Ne može se buniti, ali mi postavljamo nova pitanja. Kazalište u suštini ne može puno promijeniti, ali može

Medeja je povezana s Balkanom i zato je privilegij raditi je u Dubrovniku**U Sloveniji nisu dorasli prijestolnici kulture pa su propustili šansu**

uznemiriti i postaviti nova pitanja.

Ovo vam je prva suradnja s Dubrovačkim ljetnim igrama?

Ovo je prva režija i jako, jako sam je dugo čekao.

Je li vrijedilo čekati?

Apsolutno. Cijela ekipa koja je s nama ovdje, i glumačka i moja redateljska, potpuno je inspirirana prostorom. Stvarati kazalište pod zastavom Libertasa nešto je izuzetno i u svjetskim razmjerima. Za mene to znači velik privilegij i čast jer priča o Medeji ite kako je povezana s našim prostorima. Po nekim povijesnim činjenicama Argonauti su čudesnom plovidbom brodom Argo oplovili i današnja područja Balkana. To je strašno zanimljivo i time se napaja i naša predstava jer je stvorena u ovome miljeu i ovome kronotopu.

Slovinci nisu dorasli

Radili ste adaptaciju "Hazarzarskog rečnika" Milorada Pavića kada je Pavić još bio živ. Planirate li raditi još neku adaptaciju živućega pisca?

Kako da ne. Mene jako uzbuđuju suvremeni pisci. Upravo pripremam predstavu s Aleksandrom Barri-

ccom. Za kazalište danas jako su zanimljivi romani s velikim epskom strukturom. Mislim da jako odgovaraju modernom kazalištu.

Maribor je već šest mjeseci kulturna prijestolnica Europe. Bili ste dio vodstva tog projekta, a na kraju ste u Mariboru bili prisutni samo "Ratom i mirom". Kako je Maribor iskoristio ovu priliku?

Sudjelovao sam na početku u konceptualizaciji cijele europske prijestolnice kulture. Bavio sam se programom dvije godine, ali smo se na žalost razišli u osnovnom poimanju što je to kulturna prijestolnica Europe. Mislim da u Sloveniji ni političari ni kulturnjaci nisu bili dorasli toj ideji, pa su si prijestolnicu kulture osmislili onako kao što to njima najviše odgovara.

Uvijek sam govorio da je to povijesna prilika koja se ne smije upropastiti. To je veličanstvena ideja Meline Mercouri koja već godinama dokazuje da kultura može generirati razvoj društva i da je kulturna prijestolnica manifestacija koja gradovima omogućava kulturni preporod.

Pametne kulturne prijestolnice uvijek su radile novu kulturnu infrastrukturu jer krajnji bi efekt trebao biti temeljen na onome što ostaje i što kasnije preporuča grad. Međutim ni u Mariboru ni u Sloveniji to nisu shvatili pa sada imaju prijestolnicu kakvu i zaslužuju.

Izgubljena žena
Medeja se gubi u labirintima muške i ženske volje

Alma Prica kao Medeja s Lovrijenca

“
Vrijedilo je čekati prvu režiju na Igrama. Stvarati kazalište pod zastavom Libertasa nešto je izuzetno i u svjetskim razmjerima

TOMAŽ PANDUR
redatelj